

**ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΕΡΕΥΝΑΣ ΠΟΥ ΑΦΟΡΑ ΣΤΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ
ΚΑΘΗΓΗΤΩΝ ΚΑΙ ΜΑΘΗΤΩΝ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ
ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΧΙΟΥ**

ΒΟΥΚΟΥΝΑΣ Κ.

Υπεύθυνος Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης στη Δ.Δ.Ε. Ν. Χίου
e-mail: kvouk@sch.gr

ΕΚΤΕΝΗΣ ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η Περιβαλλοντική Αγωγή στην Εκπαίδευση έκλεισε ένα κύκλο από το 1991 μέχρι σήμερα. Για τούτο κρίθηκε απαραίτητο να γίνει μια αποτίμηση. Η άποψη των εκπαιδευτικών που είχαν την ευθύνη της καθοδήγησης των μαθητών-αυριανών πολιτών έχει ιδιαίτερη σημασία. Για τούτο επιχειρήσαμε την αναδρομή – έρευνα ώστε να αποτιμηθεί η πορεία της Περιβαλλοντικής Αγωγής. Στην εργασία αυτή, παρουσιάζονται τα ευρήματα έρευνας σε δύο μέρη: Στο πρώτο μέρος υπάρχουν τα αποτελέσματα που προέκυψαν από αρχειακή διερεύνηση και αφορούν τα ποσοτικά και ποιοτικά δεδομένα, σχετικά με το πως συμμετέχει στα προγράμματα Π. Ε. το κάθε Σχολείο Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης της Χίου. Επίσης φαίνεται ο αριθμός συμμετεχόντων μαθητών και καθηγητών στο θεσμό. Το δεύτερο μέρος αφορά τους καθηγητές που έχουν ασχοληθεί με το θεσμό, αναπτύσσονται προτάσεις για το παρόν και το μέλλον της Περιβαλλοντικής Αγωγής όπως διατυπώθηκαν από τους εμπλεκόμενους εκπαιδευτικούς. Στην έρευνα συμμετείχαν 91 καθηγητές-αυτοί που κατά το τρέχον σχολικό έτος 2004-2005 συμμετείχαν με οιοδήποτε τρόπο στην υλοποίηση προγραμμάτων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης στο Νομό μας .

VOUKOUNAS K.

Accountable of Environmental Education for Secondary Education in Chios
e-mail: kvouk@sch.gr

ABSTRACT

Environmental education in secondary education has completed a fourteen year cycle since 1991 and for this reason we think we should evaluate it.

The teachers' point of view who had the responsibility of guiding the students-the future citizens is very significant. Through this research we aim to investigate the process of environmental education. In this project the results are presented in two parts. In the first part we can see the results which came from statistics research showing the arithmetic and quality data that is the number of teachers and students of Chios participating in the institution as well as the way each secondary school takes part in environment activities.

The second part of the research concerns the teachers who have supported the institution and their proposals about the present and future of environmental education as they were stated by the teachers involved.

Ninety one teachers participated in this research. Teachers who applied environmental projects in Chios during the current school year 2004 – 2005.

Λέξεις κλειδιά: Έρευνα, Θεσμός, συμμετοχή, Αγωγή, Μέλλον, επιμόρφωση

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η Περιβαλλοντική Εκπαίδευση όπως την γνωρίζουμε και εφαρμόζεται στα σχολεία της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης διέπεται από την Υπουργική Απόφαση

Αυτή κατά καιρούς υφίσταται τροποποιήσεις αλλά στην ουσία παραμένει ίδια.

Ο κάθε εκπαιδευτικός στην πράξη μπορεί να σχεδιάζει και να υλοποιεί προγράμματα Περιβαλλοντικής χωρίς ουσιαστική συμπαράσταση. Καταθέτοντας είναι αλήθεια, περίσσειμα ψυχής, αλλά και τις επιστημονικές από την βασική του ειδικότητα γνώσεις, ο κάθε "ρομαντικός", ευαίσθητοποιημένος δάσκαλος, επιχειρεί την υλοποίηση κάποιου Περιβαλλοντικού Προγράμματος. Έχοντας μοναδικό συμπαράστατη την εμπειρία, του αντιστοίχου Υπευθύνου ή και κάποιων με αντίστοιχα ενδιαφέροντα συναδέλφων.

Πολλές φορές όμως αυτός ο συνάδελφος αντιμετωπίζει περιβάλλοντα αφιλόξενα, άκαμπτους και αρνητικούς συλλόγους διδασκόντων, όπου περισσεύει είτε ο παραδοσιακός τρόπος διδασκαλίας, είτε ο στείρος εγωκεντρισμός.

Πρέπει να αντιμετωπίσει παράλληλα δυσκίνητες και επαναπαυμένες Διευθύνσεις και να βρει τελικά τη δύναμη ώστε να εισάγει τα "καινά δαιμόνια" που η Περιβαλλοντική Εκπαίδευση ούσα μη παραδοσιακή σχολική δραστηριότητα επιχειρεί να εισάγει

Έτσι περνάγανε τα χρόνια... Και κάπου – κάπου μαθαίναμε για κανένα σεμινάριο που όμως μπορούσαν να το παρακολουθούν λίγοι τυχεροί για τα γνωστά προβλήματα της επαρχίας.

Και να που ήρθε το 2002. Αρχικά με ευχαρίστηση ακούσαμε ότι με την ένταξη μας στο ΕΠΕΑΕΚ θα βρίσκαμε λύση στην ατροφική χρηματοδότηση που εδώ και χρόνια δυσχέραινε την υλοποίηση των προγραμμάτων. Τη χαρά όμως ακολούθησε η ψυχρολουσία μετά την ανακοίνωση των αποτελεσμάτων. Τελικά μερικοί καθηγητές δεν ήξεραν από Περιβαλλοντική Εκπαίδευση;

Και όσοι ήξεραν ή δεν την ήξεραν σωστά ή την δίδασκαν με λάθος τρόπο;

Αλήθεια πότε και πού έμαθαν οι χθεσινοί φοιτητές, σημερινοί καθηγητές τι είναι παιδαγωγικός σκοπός και σε τι διαφέρει από τον στόχο; Τι είναι μέθοδος και τι δράση; Και τα τόσα άλλα προαπαιτούμενα ώστε να καταθέσει ένα σωστό Σ.Υ.Π. και να καταλήξει να δει το πρόγραμμα του να εντάσσεται στο μέτρο 2.6.1. Για όλα αυτά το ΕΠΕΑΕΚ όπως αξιοποιήθηκε από το Πανεπιστήμιο Αιγαίου λέμε ότι έδωσε μια νέα διάσταση στον Θεσμό. Παράλληλα έφερε τον εκπαιδευτικό κόσμο πρόσωπο με πρόσωπο με ένα προβληματισμό αφού καταδείχθηκαν εκλείψεις τόσο στην εφαρμογή, όσο και στην ουσία. Τι ήταν εντέλει αυτό που εφαρμόζαμε στα σχολεία και αποκαλούσαμε Περιβαλλοντική Εκπαίδευση; Ποιος θα συμβάλλει στο να ενημερωθούμε και να οδηγηθούμε σε κοινά αποδεκτό και σωστό δρόμο; Ίσως το μέτρο ξεκίνησε από τη μέση; Εντούτοις:

Κατέδειξε την ανάγκη μελέτης και παιδαγωγικής ενημέρωσης και εν τέλει την ανάγκη της επιστημονικής προσέγγισης του θεσμού.

Σε εκείνο το σημείο καμπής αναλάβαμε ως Υπεύθυνοι Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης στο Νομό Χίου. Αναζητώντας απάντηση στα διάφορα αυτά ερωτήματα επιχειρήσαμε το τόλμημα της έρευνας που στη συνέχεια θα σας παρουσιάσουμε. Έτσι επιχειρήσαμε να αναζητήσουμε απάντηση:

1^{ov} Για την πορεία του θεσμού.

2^{ov} Για το αν η επίπονη ομολογουμένως διαδικασία, που το Πανεπιστήμιο Αιγαίου μας υποδεικνύει να ακολουθήσουμε για να οδηγηθούμε στα μονοπάτια της σωστής Περιβαλλοντικής Αγωγής και στην μέσω αυτής υιοθέτησης της ανάλογης στάσης ζωής, τελικά προχωρά το θεσμό;

3^{ov} Για το πώς οι συντελεστές της μάθησης (μαθητές, καθηγητές, κοινωνία) εισπράττουν τα παραπάνω; Και

4^{ov} Τι γνώμη επικρατεί εν τέλει για την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση, έχει μέλλον ;

Εδώ ας θυμηθούμε τον τρόπο που υλοποιούνταν τα ανάλογα προγράμματα πριν το 1991 όταν η κάθε σχολική μονάδα είχε ένα συντονιστή και όσοι (ελάχιστοι) εκπαιδευτικοί εμπλέκονταν δεν είχαν κανενός είδους θεσμική διευκόλυνση και αυτοτέλεια δράσης .

Έτσι αναζητήσαμε την πορεία της Περιβαλλοντικής στο Νομό μας από τότε.

Η έρευνα χωρίζεται σε δύο μέρη:

Πρώτο μέρος: Αναζήτηση στοιχείων από Αρχαικό Υλικό και αναζήτηση για το πως η εφαρμογή του ΕΠΕΑΕΚ άλλαξε τα δεδομένα στην Περιβαλλοντική Εκπαίδευση στο Νομό μας

Και Δεύτερο μέρος: Σύνταξη ερωτηματολογίου και μέσω αυτού διερεύνηση της πορείας του θεσμού.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

Στόχοι έρευνας

1. Διερεύνηση της πορείας της Π. Ε. στο Νομό Χίου
2. Διαπίστωση για θετική ή όχι συμβολή του ΕΠΕΑΕΚ στο Θεσμό
3. Αναζήτηση των ποσοστών συμμετοχής ανά τύπο σχολικής μονάδας, μαθητών εκπαιδευτικών και σχολικών μονάδων στα προγράμματα και στο θεσμό για τα τρία τελευταία χρόνια.
4. Εξαγωγή συμπερασμάτων

ΜΕΘΟΔΟΣ

Η παρούσα εργασία είναι τμήμα έρευνας που έγινε στο τμήμα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης της Διεύθυνσης Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Χίου το τρέχον σχολικό έτος 2004 – 2005 και είχε διάρκεια πέντε μήνες. Επιχειρήθηκε η διερεύνηση της πορείας του θεσμού από το 1991 μέχρι σήμερα. Η χρονιά έναρξης (1991) επιλέχθηκε γιατί από τότε εφαρμόστηκε ο θεσμός του Υπευθύνου Π. Ε. στις Διευθύνσεις Δ.Ε. Παράλληλα επιχειρήθηκε να διερευνηθεί και το κατά πόσο η εμπλοκή του Πανεπιστημίου Αιγαίου (με το ΕΠΕΑΕΚ) επηρέασε το θεσμό.

Η πορεία εργασίας ακολούθησε σε γενικές γραμμές τα παρακάτω βήματα:

- Σύνταξη σχεδίου εργασίας για το τι στοιχεία θα αναζητήσω.
- Συλλογή, οργάνωση και ανάλυση πληροφοριών. Αναζήτηση από το αρχειακό υλικό της Διεύθυνσης Εκπαίδευσης των απαραίτητων για την έρευνα μου στοιχείων
- Αξιολόγηση αποτελεσμάτων
- Συμπεράσματα

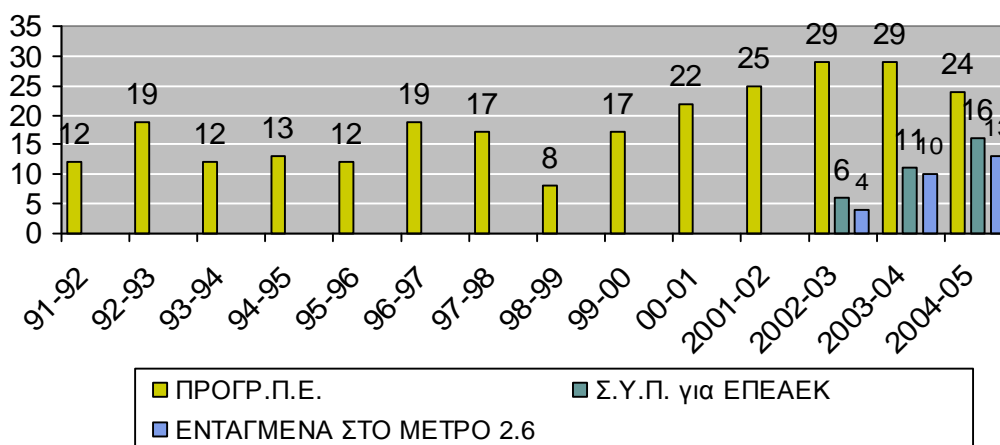
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΣΥΖΗΤΗΣΗ

Προγράμματα ανά σχολικό έτος

Πορεία προγραμμάτων από το 1991 μέχρι το 2005

Πηγή : Αρχείο τμήματος Π.Ε. της Δ..Δ..Ε. Χίου

ΔΕΚΑΠΕΝΤΕ ΧΡΟΝΙΑ ΠΕΡΙΒΑΛΜΟΝΤΙΚΗ

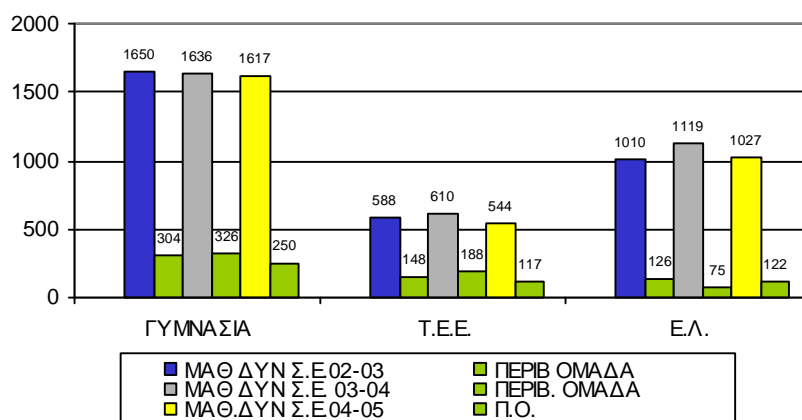
Η πορεία των προγραμμάτων όπως παρουσιάζεται στο ακόλουθο διάγραμμα παρουσιάζει μια ανοδική τάση μετά τα σχολικά έτη 1996-97 μέχρι 2001-02. Είναι οι χρονιές με την καλύτερη χρηματοδότηση στα προγράμματα Π. Ε. Δυστυχώς για όλα αυτά τα χρόνια δεν κατέστη δυνατόν να βρεθούν στοιχεία ώστε να εξαχθούν συμπεράσματα που να δείχνουν το πώς οι μαθητές και οι εκπαιδευτικοί συμμετείχαν στα προγράμματα Π. Ε. όπως θα φανεί για τα τελευταία τρία χρόνια.

Στα επόμενα διαγράμματα φαίνονται η συμμετοχή στην Π.Ε. των καθηγητών και των μαθητών ανά τύπο σχολείου και αντίστοιχα το πλήθος υλοποιούμενων προγραμμάτων. Γίνεται εμφανές το ότι στα Τ.Ε.Ε. οι συμμετοχές των μαθητών ποσοτικά υπερέχουν ενώ στα Γυμνάσια οι συμμετοχές των εκπαιδευτικών αλλά και του πλήθους των προγραμμάτων υπερέχουν ποσοτικά .

Τα διαγράμματα προέκυψαν από την συσχέτιση του μαθητικού δυναμικού σε κάθε σχολική μονάδα σε αντιπαραβολή με το δυναμικό των περιβαλλοντικών ομάδων στο εν λόγω σχολείο. Τα ακόλουθα διαγράμματα είναι συγκεντρωτικά για τους τρεις τύπους σχολικών μονάδων του Εκπαιδευτικού μας συστήματος.

1. Η Συμμετοχή των μαθητών στον Θεσμό

Σχολικό έτος	ΤΥΠΟΣ ΣΧΟΛΕΙΟΥ								
	ΓΥΜΝΑΣΙΟ			Τ.Ε.Ε.			ΕΝΙΑΙΟ ΛΥΚΕΙΟ		
	ΔΥΝΑΜΙΚΟ	ΠΕΡΙΒ. ΟΜΑΔΑ	%	ΔΥΝΑΜΙΚΟ	ΠΕΡΙΒ. ΟΜΑΔΑ	%	ΔΥΝΑΜΙΚΟ	ΠΕΡΙΒ. ΟΜΑΔΑ	%
02-03	1650	304	18,4	588	144	24,5	1010	128	12,7
03-04	1636	326	19,9	610	188	30,8	1019	75	7,4
04-05	1617	250	15,5	544	117	21,5	1027	122	11,9

Παρατηρήσεις από τα στοιχεία σε κάθε τύπο σχολείου για τους μαθητές:

Σχ. Έτος 2004 -2005

Μέσος όρος συμμετοχής μαθητών σε όλους τους τύπους σχολείων **16,4 %**

Στα Γυμνάσια 15,5 % Στα Τ.Ε.Ε. 21,5 % Στα Ενιαία Λύκεια 11,9%

Σχ. Έτος 2003 -2004

Μέσος όρος συμμετοχής μαθητών σε όλους τους τύπους σχολείων **19,4 %**

Στα Γυμνάσια 19,9 % Στα Τ.Ε.Ε. 30,8 % Στα Ενιαία Λύκεια 7,4%

Σχ. Έτος 2002 -2003

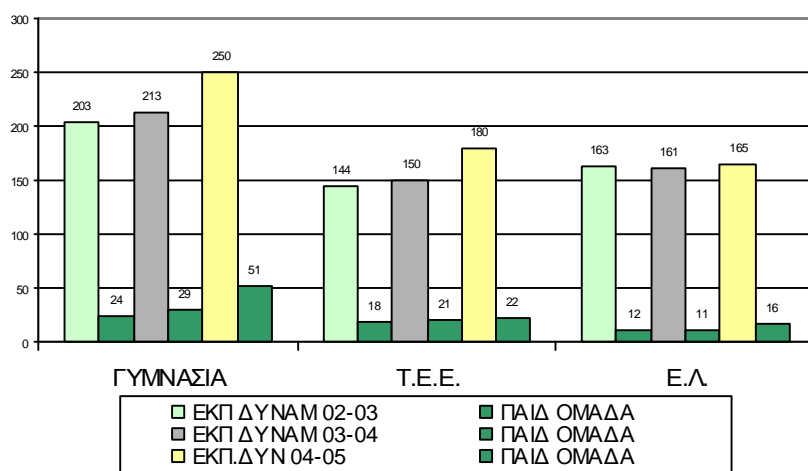
Μέσος όρος συμμετοχής μαθητών σε όλους τους τύπους σχολείων **18,5 %**

Στα Γυμνάσια 18,4% Στα Τ.Ε.Ε. 24,5 % Στα Ενιαία Λύκεια 12,7 %

Μέση ποσοστιαία συμμετοχή τριετίας για τους μαθητές : 18,1%

2. Η Συμμετοχή των καθηγητών στον Θεσμό

Σχολικό έτος	ΤΥΠΟΣ ΣΧΟΛΕΙΟΥ								
	ΓΥΜΝΑΣΙΟ			Τ.Ε.Ε.			Ε. ΛΥΚΕΙΟ		
	ΔΥΝΑΜΙΚΟ	ΠΑΙΔ. ΟΜΑΔΑ	%	ΔΥΝΑΜΙΚΟ	ΠΑΙΔ. ΟΜΑΔΑ	%	ΔΥΝΑΜΙΚΟ	ΠΑΙΔ. ΟΜΑΔΑ	%
02 -03	203	24	11,8	144	18	12,5	163	12	7,4
03-04	213	29	13,6	150	21	14	161	11	6,8
04-05	250	51	20,4	180	22	12,2	165	18	9,7

Παρατηρήσεις από τα στοιχεία σε κάθε τύπο σχολείο για τους Εκπαιδευτικούς: Σχ. Έτος 2004 -2005

Μέσος όρος συμμετοχής Εκπαιδευτικών σε όλους τους τύπους σχολείων **14,1 %**

Στα Γυμνάσια 20,4% Στα Τ.Ε.Ε. 12,2% Στα Ενιαία Λύκεια 9,7 %

Σχ. Έτος 2003 -2004

Μέσος όρος συμμετοχής Εκπαιδευτικών σε όλους τους τύπους σχολείων **11,5 %**

Στα Γυμνάσια 13,6 % Στα Τ.Ε.Ε. 14 % Στα Ενιαία Λύκεια 6,8 %

Σχ. Έτος 2002 -2003

Μέσος όρος συμμετοχής Εκπαιδευτικών σε όλους τους τύπους σχολείων **8,1 %**

Στα Γυμνάσια 11,8% Στα Τ.Ε.Ε. 12,5 % Στα Ενιαία Λύκεια 7,4 %

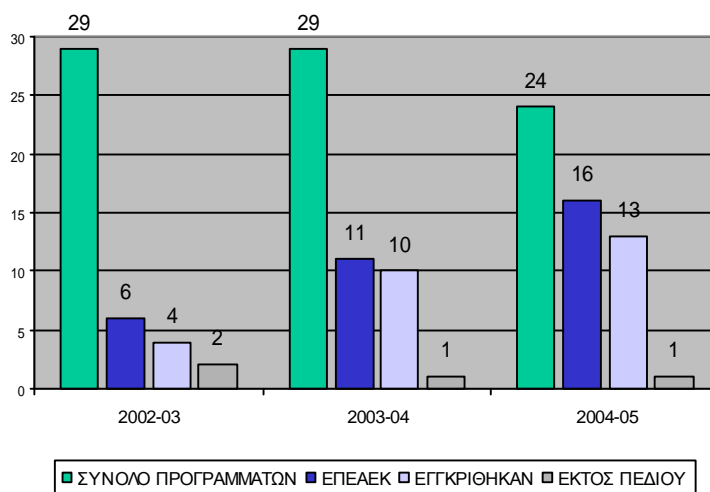
Συμπέρασμα: Σταδιακή αύξηση μέσου όρου συμμετοχής των εμπλεκόμενων Εκπαιδευτικών

Μέση ποσοστιαία συμμετοχή τριετίας για τους καθηγητές : 11,2%

3. ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΣΤΟ Ε.Π.Ε.Α.Ε.Κ.

ΣΧΟΛΙΚΟ ΈΤΟΣ	ΠΛΗΘΟΣ ΠΡΟ-ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ	Σ.Υ.Π.	%	ΕΝΤΑΓ-ΜΕΝΑ	%	ΕΚΤΟΣ ΠΕΛΙΟΥ
02-03	29	6	20,7	4	66,7	2
03-04	29	11	38	10	91	1

04-05	24	16	66,7	13	82	1
-------	----	----	------	----	----	---

Παρατήρηση:

Αύξηση αιτήσεων προς το Πανεπιστήμιο (Ε.Π.Ε.Α.Ε.Κ.) πάρα την κατά κοινή ομολογία μεγάλη του γραφειοκρατία. (Τάσεις για επιστημονική προσέγγιση του Θεσμού)

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ:

- I Αύξηση συμμετοχής των εμπλεκόμενων Εκπαιδευτικών στα Γυμνάσια και Ενιαία Λύκεια. Σημαντική μείωση σε όλες τις παραμέτρους στα Τ.Ε.Ε.
- I Μείωση συνολικού αριθμού προγραμμάτων κατά τα δύο τελευταία σχολικά έτη (5 προγράμματα λιγότερα ή -17 %)

Πιθανές αιτίες:

1. Καταιγισμός προγραμμάτων-δράσεων στα σχολεία (Πολλές δράσεις / μαθητή)
 2. Έλλειψη κεντρικής διοργάνωσης - κίνητρο (Πανελλήνιοι Διαγωνισμοί – Διοργανώσεις)
 3. Οι μαθητές αναζητούν νέες εμπειρίες (οι ενεργοί και συνειδητοποιημένοι μαθητές προσεγγίζονται από πολλούς και ποικίλα δραστηριοποιημένους καθηγητές)
- I Μείωση μαθητών των Περιβαλλοντικών Ομάδων στα Γυμνάσια (-4,5 %)

Πιθανές αιτίες:

1. Λιγότερα προγράμματα από μεγάλα σε μαθητικό δυναμικό σχολεία οδήγησε σε πτώση του ποσοστού – μείωση περιβαλλοντικού μαθητικού δυναμικού.
- I Αύξηση ποσοστών στα Ε. Λ. (σε μαθητές 4,5 % σε καθηγητές 3,7 %)

Πιθανές αιτίες:

1. Μείωση της εντατικοποίησης μαθητικών υποχρεώσεων (κατάργηση εξετάσεων Β' Λυκείου)
 2. Έλλειψη διδακτικών ωρών - αύξηση εμπλεκόμενων καθηγητών σε συνδυασμό με την αύξηση του εκπαιδευτικού δυναμικού
- I Μεγάλη πτώση ποσοστών στα Τ.Ε.Ε. (-11% στους μαθητές παρότι τα μαθήματα ευνοούν την ευαισθητοποίησή τους)

Πιθανές αιτίες:

1. Η έλλειψη ωρών που πρόκυψε από τη μείωση του μαθητικού δυναμικού (11%) και η παράλληλη αύξηση του εκπαιδευτικού δυναμικού(20 %). Οι καθηγητές που είχαν παράδοση στο θεσμό συγκράτησαν την πτώση του ποσοστού δημιουργώντας ομάδες με οριακό αριθμό μαθητών
2. Συνεχής υποβάθμιση – απαξίωση των Τ.Ε.Ε.
3. Στο πλήθος των προγραμμάτων υπάρχει μεγάλη μείωση της τάξης του 40 %.

ΤΕΛΙΚΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ :

1. Σε κάποιο σχολείο που υπάρχει παράδοση στην Π. Ε. αν παρατηρηθεί μείωση μαθητικού δυναμικού αυτό επηρεάζει ανάλογα και την γενική εικόνα του θεσμού
2. Τα αποτελέσματα επηρεάζονται ανάλογα με το πως ο Διευθυντής και οι έμπειροι (παλιοί) καθηγητές διάκεινται προς την Π. Ε. αλλά και γενικά προς όλες τις σχολικές δραστηριότητες .

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

Σύνταξη ερωτηματολογίου και μέσω αυτού διερεύνηση της πορείας του θεσμού.

ΜΕΘΟΔΟΣ

Όπως έχει ήδη αναφερθεί, η παρούσα έρευνα έχει σκοπό να διερευνήσει την πορεία της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης όπως έχει ενταχθεί στην Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση και εφαρμόζεται στα Σχολεία του Νομού Χίου. Στην παρούσα εργασία παρουσιάζονται τα αποτελέσματα που αφορούν στις απαντήσεις των ερωτώμενων α) Σχετικά με τη εμπειρία που έχουν αποκτήσει από την εμπλοκή τους στο θεσμό. β) Με διαπιστώσεις που έχουν κάνει σχετικά με την εφαρμογή του θεσμού στα Σχολεία του Νομού Χίου και γ) Σε διάφορες προτάσεις που τους ζητήθηκε να κάνουν.

Η έρευνα πραγματοποιήθηκε κατά το σχολικό έτος 2004 -2005. Το ερωτηματολόγιο συστάθηκε με βάση τα παρακάτω κριτήρια :

- 1) Προβληματισμοί Υπεύθυνων Π. Ε. των Διευθύνσεων Δ. Ε. όπως αυτοί διατυπώνονται σε συναντήσεις στα πλαίσια Συνεδρίων που αφορούν στον θεσμό.
- 2) Ερωτήματα που συνήθως τίθενται σε παρόμοια ερωτηματολόγια και απευθύνονται κατά καιρούς σε Υπεύθυνους Π. Ε. ή σε εκπαιδευτικούς που συντονίζουν προγράμματα Π. Ε
- 3) Προσωπικοί προβληματισμοί που έρχιζαν διερεύνηση.

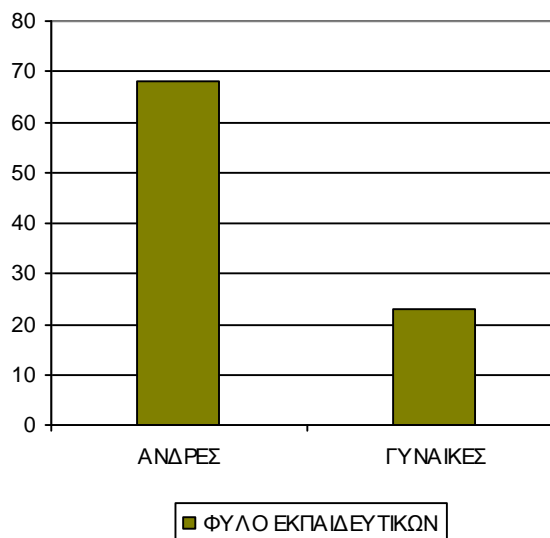
Στο ερωτηματολόγιο κλήθηκαν να απαντήσουν όλοι οι καθηγητές Δ. Ε. που σε οποιαδήποτε σχολική μονάδα υλοποίησαν πρόγραμμα Π. Ε. (Η Χίος διαθέτει 27 σχολικές μονάδες όλων των τύπων της Δ.Ε.). Με βάση τα παραπάνω συμμετείχαν στην έρευνα 91 καθηγητές. Η προσέγγιση που υιοθετήθηκε για την ανάλυση των δεδομένων ήταν ποιοτική (Cohen & Manion, 1980, Robson, 1993). Έτσι, οι απαντήσεις που έδωσαν οι καθηγητές καταγράφηκαν και συγκρίθηκαν, ώστε να αναδειχθούν οι βασικές ομοιότητες και διαφορές. Από τη σύγκριση αυτή προέκυψαν ανά κατηγορία τα παρακάτω:

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΣΥΖΗΤΗΣΗ

α) ΑΤΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ (Φύλο-εμπειρία)

Φύλο

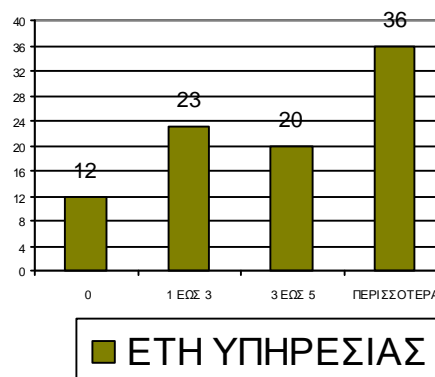
άντρες	68	55 %
γυναίκες	23	45 %

Εμπειρία

0 έτη	1-3 έτη	3-5 έτη	περισσότερα
12 (13,7%)	23 (23,5%)	20 (21,6)	36 (41,2%)

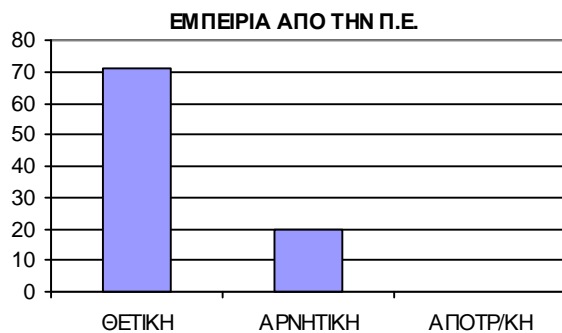
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΚΠ/ΚΩΝ Π.Ε.

Β) ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ

1) ΕΜΠΕΙΡΙΑ ΑΠΟ ΤΗΝ Π. Ε.

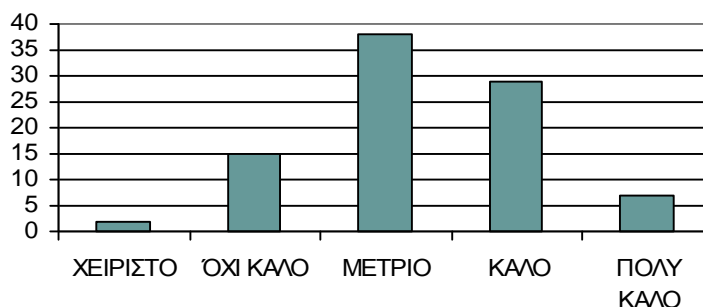
ΘΕΤΙΚΗ	ΑΡΝΗΤΙΚΗ	ΑΠΟΤΡΕΠΤΙΚΗ
71 (78,4%)	20 (21,6%)	0

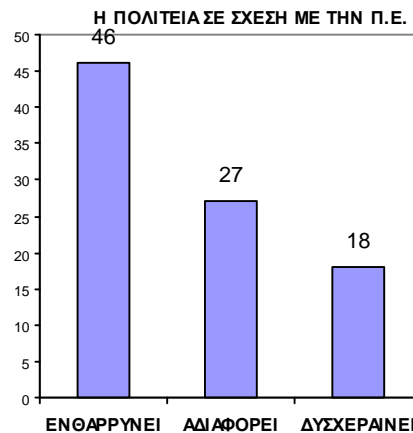
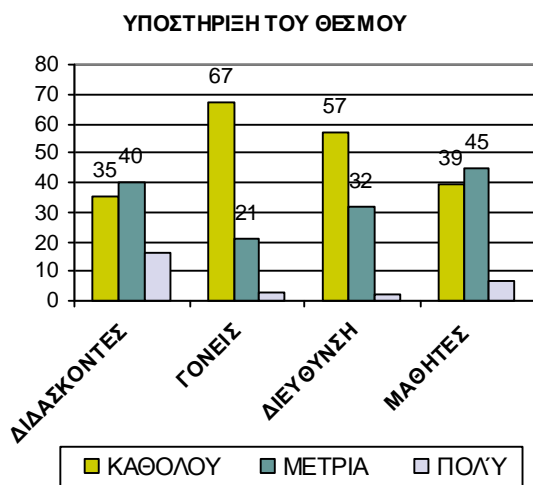

2) ΕΠΙΠΕΔΟ Π. Ε. ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΣΑΣ

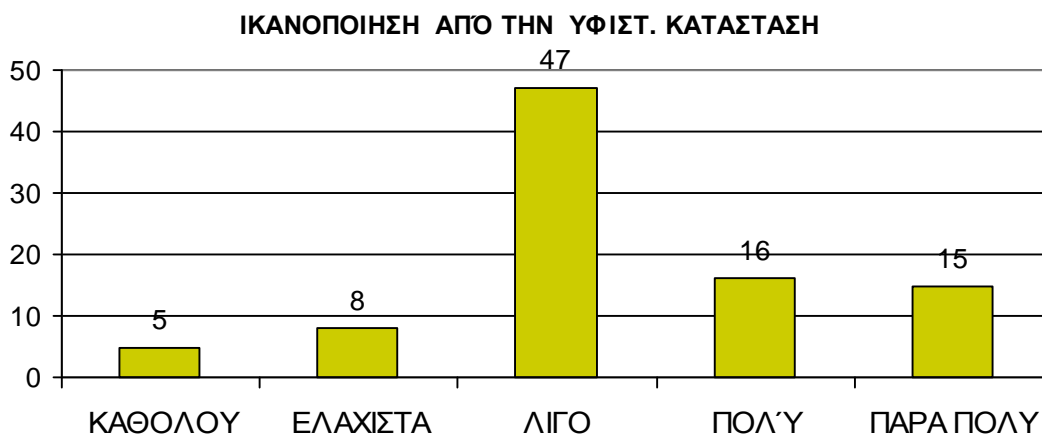
ΧΕΙΡΙΣΤΟ	ΟΧΙ ΚΑΛΟ	ΜΕΤΡΙΟ	ΚΑΛΟ	ΠΟΛΥ ΚΑΛΟ
2 (2%)	15 (17%)	38 (41%)	29 (32%)	7 (8%)

ΕΠΙΠΕΔΟ Π.Ε. ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΣΑΣ

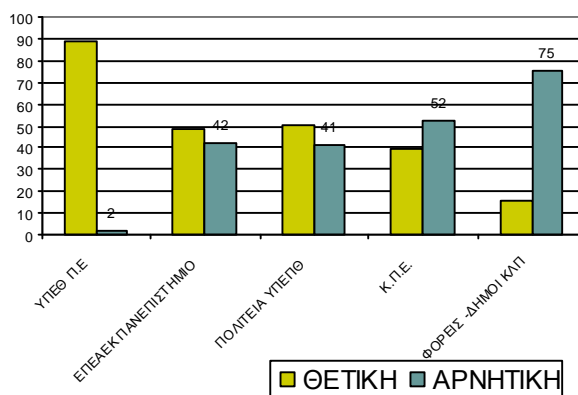

3) ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΤΟΥ ΘΕΣΜΟΥ

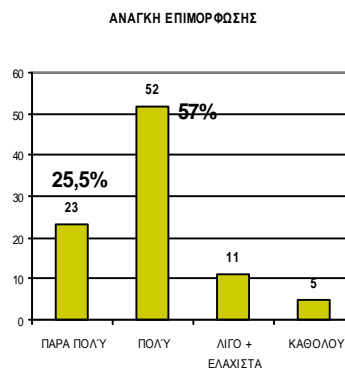
4) ΓΝΩΜΗ ΓΙΑ :

ΓΝΩΜΗ	ΥΠΕΥΘΥΝΟΥΣ Π. Ε.	ΕΠΕΑΕΚ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ	ΠΟΛΙΤΕΙΑ ΥΠ.Ε.Π.Θ.	Κ.Π.Ε.	ΦΟΡΕΙΣ ΔΗΜΟ ΚΑΠ
ΘΕΤΙΚΗ	85 (100%)	49 (53,8 %)	50 (55 %)	39 (43 %)	6 (9,9 %)
ΑΡΝΗΤΙΚΗ	6	42	41	52	75

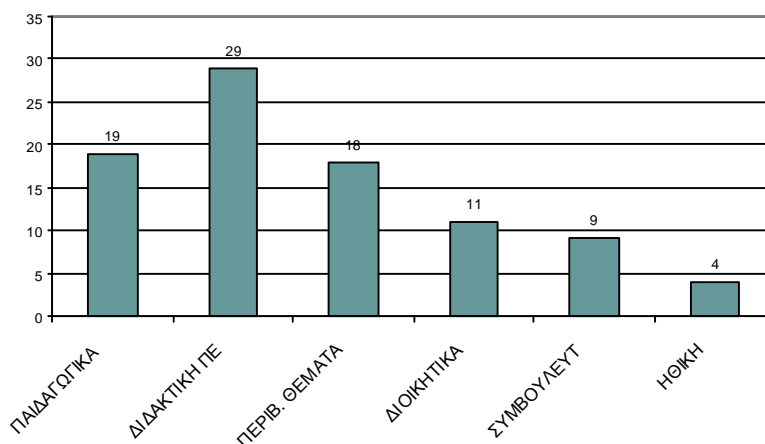
5) ΠΟΥ ΟΦΕΙΛΕΤΑΙ Η ΜΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΤΗΝ Π. Ε.

ΑΔΙΑΦΟΡΙΑ	ΕΛΛΕΙΨΗ ΚΙΝΗΤΡΩΝ	ΕΛΛΕΙΨΗ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗΣ	ΕΛΛΕΙΨΗ ΕΛ ΧΡΟΝΟΥ
7 (8%)	20 (22%)	47 (52%)	17 (18%)

6) ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟΜΕΙΣ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗΣ

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΑ	ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΤΗΣ Π.Ε.	ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ	ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΑ	ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ	ΗΘΙΚΗ
19 21 %	29 31,7%	18 19,8 %	11 12,1 %	9 9,9 %	5 5,5 %

2. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

- Ι Η Π. Ε. ΜΠΑΙΝΕΙ ΣΕ ΝΕΟ ΔΡΟΜΟ
- Ι ΚΑΤΑΔΕΙΚΝΥΕΤΑΙ Η ΑΝΑΓΚΗ ΓΙΑ ΕΠΑΝΑΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΣΗ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ Π. Ε.
- Ι ΚΡΙΝΕΤΑΙ ΑΝΑΓΚΑΙΑ Η ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ ΤΩΝ ΕΜΠΛΕΚΟΜΕΝΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΚΑΤΑ ΠΡΟΤΙΜΗΣΗ ΣΕ ΘΕΜΑΤΑ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΤΗΣ Π. Ε.
- Ι ΑΠΟ ΤΟΝ ΕΜΠΕΙΡΙΚΟ ΤΡΟΠΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΠΕΡΝΑΜΕ ΣΕ ΠΙΟ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΚΑΘΟΔΗΓΗΣΗ – ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ
- Ι ΑΝΑΓΚΑΙΟΤΗΤΑ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ ΚΑΙ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ – ΕΝΤΑΞΗΣ ΤΩΝ ΕΜΠΛΕΚΟΜΕΝΩΝ ΣΕ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ
- Ι ΚΑΛΥΤΕΡΟΣ ΚΑΙ ΕΥΕΛΙΚΤΟΣ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ ΣΕ ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ ΕΠΙΠΕΔΟ ΤΟΥ ΘΕΣΜΟΥ
- Ι ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΤΟΥ ΘΕΣΜΟΥ ΤΟΥ/ΤΗΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΥ Π. Ε.

3. ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Η περιβαλλοντική εκπαίδευση κλείνει ένα κύκλο Από το 1991 που ξεκίνησε η εφαρμογή της με την αυτοτελή ένταξη του θεσμού στο Αναλυτικό Πρόγραμμα, μέχρι σήμερα. Περνάει από την ρομαντική - επικουρική εφαρμογή της, που στηριζόταν και στο μεράκι του κάθε δασκάλου, στην επιστημονική – σταθερή και αξιολογημένη υλοποίηση των προγραμμάτων της.

Έτσι καταδεικνύεται η ανάγκη για συστηματική (επί)μόρφωση και σ' αυτόν το τομέα. Το Περιβάλλον μας καλεί μέσω αυτού να εκπαιδευτούμε για να εκπαιδεύσουμε. Η τοπική δράση και η παγκόσμια σκέψη επιβάλλεται να μας γίνει τρόπος ζωής.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Σκαναβή Κ, (2002) *Μέθοδοι Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης* Μυτιλήνη :Παν. Αιγαίου.
2. Φλογαίτη Ε.,(1998) *Περιβαλλοντική Εκπαίδευση* Αθήνα : Ελληνικά Γράμματα.
3. Γεωργόπουλος Α., (2002), *Περιβαλλοντική ηθική*, Αθήνα: Gutenberg.
4. Κοσκινάς Κ., (2000), *Περιβάλλον και αναβάθμιση της ποιότητας της ζωής*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
5. Παπαδημητρίου Β.,(1998), *Περιβαλλοντική Εκπαίδευση και Σχολείο:Μια διαχρονική Θεώρηση*. Αθήνα:Τυπωθήτω.
6. Ράπτης, Ν. (2000),*Περιβαλλοντική Εκπαίδευση και Αγωγή*, Αθήνα: Τυπωθήτω,
7. Σπυροπούλου Κατσάνη Δ., (2000), *Ο καιρός, το κλίμα και η σχέση τους με το περιβάλλον*. Αθήνα.:Σαββάλα.
8. Φλογαίτη, Ε. Βασάλα, Π., (1999) *Το ενεργειακό ζήτημα*. Αθήνα:Ελληνικά Γράμματα.